

Beograjska knjiga o Laibachu

Fotomonografija je zgodba o turneji Okupirana Evropa iz leta 1983, o knjigi Laibach, 40 let večnosti pove avtor Teodor Lorenčič

Bojan Tomažič

Avtor beograjske knjige o Laibachu Teodor Lorenčič je opisal dogajanje na turneji Okupirana Evropa, na kateri je bil s skupino. Potovali so prek Avstrije, Madžarske, Vzhodne in Zahodne Nemčije, Poljske in Nizozemske do Anglije. Knjiga je izšla pri založbi Službeni glasnik.

"Septembra 1983 sem kot menedžer na festival Novi rock v ljubljanske Križanke odpeljal mariborsko avantgardno skupino Abbildungen Variete. To je bilo po tem, ko sem zapustil Preporod, za katerega sem pisal pesmi," razlaga Lorenčič. "Na festivalu sem se spoznal s člani Laibacha, ki so me povabili v svoje vrste in že 3. novembra smo iz Maribora krenili v okupiranje Vzhodne in Zahodne Evrope, na turnejo The Occupied Europe Tour 1983, ki predstavljala zgodovinski preboj Laibacha. Večina mojih fotografij s te turnee je v monografiji prvič objavljena. Objavljena so tudi nekatera do danes neznana zgodovinska dejstva o Laibachu iz začetnega obdobja. Naloga zmagovalcev je tudi pisanje zgodovine in Laibach je planetarni zmagovalec."

Vzhodna Nemčija in Laibach, leta 1983?!

Nemška demokratična republika je bila na tej turneji samo tranzitni sanitarni koridor, ker so nas na češkoslovaški meji zavrnil in ni bilo druge možne poti do Poljske. Tako sta odpadla dva koncerta, Brno in Praga. So pa bili to potovanja preko NDR in dogodki na njihovih mejah nekaj posebnega in nepozabnega in je v monografiji to tudi opisano. Laibach je na tej turneji koncertiral v Avstriji, Madžarski, Poljski, Zahodni Nemčiji, na Danskem, v Nizozemski in Angliji. V mesecu in pol, kolikor je

turneja trajala, smo prevozili 5000 kilometrov, bilo je 17 koncertov v 16 mestih v sedmih državah. Zato je monografija tudi napisana kot road movie.

Kaj vam Laibach zdaj pomeni?

Pomeni mi to, kar mi je pomenil na začetku, namreč avantgarde, to ni umetnost, to je inženirstvo duš. Laibachovih 10 točk Konventa (Manifest) je tisto, česar se držim vse od takrat, v skladu s tem ravnaj in delujem, ne glede na to, kaj počnem. To, česar na začetku nisem vedel, je, da bo Laibach Kunst v zgodovini avantgardizma edina svetovna avantgarda, ki bo aktivno delovala 40 let, edina nikoli ni bila podvržena politični manipulaciji, ker govori z jezikom te manipulacije, o tem piše v 3. točki Manifesta. Laibach je manipulacija manipulacije.

Kakšen status ima Laibach v Srbiji?

Predvsem uživa veliko spoštovanje v tem prostoru. To, da sem tako globoko povezan z Laibachom, mi je v Srbiji od samega mojega prihoda odpiralo vrata. Po tej monografiji seveda še toliko bolj. Laibach je ena najbolj cenjenih mednarodnih institucij v Srbiji, ikona tako rekoč.

Ob knjigi ste postavili tudi razstavo slik.

Postaviti smo jo želeli v novembru 2019 pred koncertom Laibacha v dvorani Kombank, vendar to zaradi časovne stiske ni bilo mogoče. Takrat mi je Ivan Novak rekel, da Laibach želi, da ob 40-letnici delovanja napišem knjigo o njegovem začetnem obdobju in tako tudi o zgodovinsko pomembni turneji leta 1983. Izdal bi jo Laibach, se pa je zgodilo, da sem v januarju 2020 dobil ponudbo Službenega glasnika, prominentne državne založbe, za izdajo te monografije, ki jo je Laibach tudi avtoriziral.

Kaj še delate v Beogradu? Kako živite?

Biti Slovenec v Srbiji je privilegij. Srbi nas zelo spoštujejo, tega se premalo zavedamo. Ko sem se 1. decembra 2018 odselil v Beograd, tu nikogar nisem poznal, a to je svetovljansko mesto z izjemno atmosfero, odprto za kreativne ljudi, vendar ste brez možnosti, če s seboj nosite provincialno mentaliteto, to namreč takoj prepoznajo. Po enem letu sem bil sprejet v Združenje književnikov Srbije, tako imam status srbskega književnika, na kar sem zelo ponosen, saj se tako vpisujem v bogato tisočletno knji-

ževno tradicijo tega naroda. Dve leti in pol, kolikor sem v Beogradu, je najkreativnejše obdobje mojega življenja. V tem času sem izdal dve knjigi, poleg knjige o Laibachu še zbirko pesmi Neke druge pesme, napisal sem tri nove zbirke pesmi, Lutanja, Antilutanja in Traktate, ki čakajo na izdajo. Prevedel sem svoj roman Anonimni, ki bo v tem letu izšel pri Službenem glasniku. Napisal sem dramatisacijo romana Moč pokore srbske kolegice Marije Jakšič. Pišem nadaljevanje Anonimnega, ki nosi naslov Azil v Beogradu.

Aha, torej bomo izvedeli podrobno, zakaj ste odšli iz Slovenije.

Odšel sem, ker v Sloveniji nisem imel več nobenih možnosti za življenje in delo, doživel sem popoln javni linč, ki je bil, zdaj je to jasno,

režiran, saj do danes nisem bil ničesar obtožen, kar tudi ni mogoče, ker ne obstajajo nikakršni dokazi za tisto, kar so mi očitali. Razen tistega sramotnega in krivičnega postopka komisije na Univerzi v Mariboru se ni nič zgodilo. Vse to se je dogajalo zato, ker sem se boril proti korupciji na univerzi. Delno je ta linč tudi vsebina romana Azil v Beogradu. Posledično sem v marcu 2018 izgubil materni jezik in začel, ne da bi se sploh tega zavedal, pisati v srbskem jeziku, gre za pesem, ki nosi naslov Na ulicama Maribora. Z Beograjskim manifestom sem se 8. septembra 2018 v Beogradu razglasil za poslednjega pesnika Jugoslavije in v novembru istega leta sem se odločil, da se preselim v deželo jezika, v katerem pišem. Ni lahko izgubiti domovino v 64. letu starosti.

Slovenec v Beogradu Teodor Lorenčič

Foto: Osebni arhiv

Se pogosto vrnete?

V Slovenijo prihajam samo, kadar je treba iz formalnih razlogov. Na domovino me razen moje ljubljene matere Marije, ki je zaradi mene, vse od moje politične obsodbe 1971. leta, veliko pretrpela, sina Severina - hčerka Živa in sin Črtomir živita v tujini - in petih prijateljev, ki so mi ostali, čustveno ne veže nič več razen velikega spoštovanja slovenskega jezika, v katerem pa žal ne morem več pisati. Res pa je, da sem v povezavi z očetnjavo napisal največji pesniški opus v zgodovini svetovne poezije, gre za več kot 40 pesmi, vse to me je kakšno leto zelo bolelo, veliko sem jokal, a tudi vsem vse oprostil.

Fotomonografija o turneji Okupirana Evropa Foto: Službeni glasnik